

TM 3. Managementul mediului, evaluarea impactului și a riscului de mediu

3.1. Managementul mediului. practici de management integrat în zonele rurale

**Managementul mediului. Practici de management integrat în
zonele rurale**

Sef lucr. dr. ing. Corina Musteret

Prof. univ. dr. ing. Carmen Teodosiu

Universitatea Tehnică "Gheorghe Asachi" din Iași

În ultimii ani, asigurarea premiselor dezvoltării durabile în mediul rural are o importanță majoră, fiind elaborate, atât la nivelul Uniunii Europene cât și la nivel național, o serie de reglementări și strategii specifice în acest domeniu. În continuare sunt prezentate câteva aspecte privind corelația dintre problemele socio-economice specifice mediului rural și problemele de mediu; aspecte privind dezvoltarea durabilă a zonelor rurale, precum și o serie de aspecte privind implementarea sistemului de management al mediului.

La nivelul Uniunii europene există o viziune pe termen lung pentru dezvoltarea zonelor rurale, deoarece acestea reprezintă o parte esențială a identității și a potențialului economic al Uniunii. Această viziune pe termen lung pentru zonele rurale ale UE a fost adoptată la nivel național prin Hotărârea Camerei Deputaților nr. 92 din 21 decembrie 2021.

Președinta Comisiei Europene, dna Ursula von der Leyen a declarat că „zonele rurale sunt o parte esențială a identității noastre și a potențialului nostru economic. Vom proteja și păstra zonele rurale și vom investi în viitorul lor”.

Pentru a putea să asigurăm dezvoltarea durabilă a zonelor rurale trebuie să identificăm problemele socio-economice și pe cele de mediu în vederea stabilirii pașilor care trebuie urmați. Relațiile care apar între problemele generale și problemele de mediu în general sunt foarte complexe. Iată pentru exemplificare, modul în care o problemă generală poate genera multiple probleme de mediu, creând în final un cerc vicios din care cu greu se poate ieși. Astfel de conexiuni sau corelații pot fi imaginate aproape pentru toate problemele generale, precum și pentru problemele de mediu.

Agricultura intensivă, explozia demografică și creșterea consumului și producției conduc la creșterea poluării mediului, la reducerea capacității de absorbție a mediului și la scăderea resurselor naturale, deteriorând ireversibil mediul la nivel local și global.

Pentru a ieși din acest cerc vicios al relațiilor care apar între problemele generale și cele de mediu, este nevoie în primul rând de voință politică (deoarece discutăm de probleme la nivel global) pentru a schimba conceptele prin care constientizăm și abordăm aceste probleme complexe. Primii pași în acest sens au fost făcuți, conceptul de dezvoltare durabilă fiind deja foarte cunoscut.

Dezvoltarea durabila trebuie sa se bazeze in mod obligatoriu pe trei directii: asigurarea echitatii sociale, a prosperitatii economice si asigurarea unui mediu durabil.

Potrivit prevederilor constitutionale, statul, prin intermediul autoritatilor publice specializate centrale si locale, trebuie sa asigure cetatenilor din zonele rurale dreptul la un mediu sanatos.

La nivelul Uniunii Europene au fost stabilite mai multe obiective pentru dezvoltarea durabila a zonelor rurale. Primul obiectiv se refera la stimularea competitivitatii in agricultura si silvicultura, al doilea obiectiv se refera la asigurarea gestionării durabile a resurselor naturale, combaterea schimbărilor climatice și adaptarea la acestea si al treilea obiectiv se refera la obținerea unei dezvoltări teritoriale echilibrate a economiilor și comunităților rurale, inclusiv crearea și menținerea de locuri de muncă.

Managementul de mediu este un termen generic care descrie procesul complex de abordare a problemelor de mediu, respectiv identificarea acestora, evaluarea impactului si a riscurilor, formularea programelor care sa sustina dezvoltarea durabila, implementarea si evaluarea acestora, necesitand colaborarea interdisciplinara si de cele mai multe ori coordonarea din punct de vedere al strategiilor la nivel local, regional, national si international.

Conceptul de management integrat al mediului a aparut ca urmare a necesitatilor de abordare cuprinzatoare a strategiilor, a gradului de dezvoltare si a aspectelor de mediu, avand drept obiectiv abordarea într-un context global a relațiilor unităților economice sau a instituțiilor publice cu mediul, rezultand reducerea efectelor negative ale activităților umane asupra mediului.

Sistemele de management de mediu au aparut ca o necesitate de integrare structurata si sistematica a problemelor de protectia mediului in managementul general al organizatiei. Standardele privind sistemul de management de mediu au o importanta majora, celelalte standarde avand rolul de instrumente de evaluare a performantelor organizatiilor, respectiv de evaluare a performantelor produselor.

Motivele unei organizatii pentru implementarea unui Sistem de management de mediu sunt de natura strategica, manageriala, economica si juridica.

Alte avantaje ale implementarii unui Sistem de management de mediu sunt reducerea riscurilor si impacturilor negative asupra mediului, economii de materii prime prin prelucrarea completa a acestora, consum redus de energie, mai putine audituri de la clienti, autoritati de control etc.

Sistemul de management de mediu poate fi integrat la nivelul organizatiei, in functie de domeniul de activitate al acesteia, cu alte sisteme de management, cum ar fi Sistemul de management al calitatii, Sistemul de management al sanatatii si securitatii in munca, Sistemul de management al energiei si Sistemul de management privind responsabilitatea sociala.

In cazul autoritatilor publice centrale si locale, sistemul de control intern managerial al institutiilor publice se poate integra cu Sistemul de management al calitatii, Sistemul de management de mediu precum si cu alte tipuri de sisteme de management.

In continuare vor fi prezentate doua studii de caz.

In primul studiu de caz este prezentata activitatea Societatii Apavital SA si modul prin care aceasta contribuie la dezvoltarea durabila a zonelor rurale. Apavital SA este operator regional pentru serviciul public de alimentare cu apa si de canalizare in judetele Iasi si Neamt. La nivelul societatii comerciale sunt implementate mai multe sisteme de management, cum ar fi SMC, SMM, sistemul de management al securitatii informatiilor etc (sistemul de management al sanatatii si securitatii ocupationale, sistemul de management al sigurantei alimentului si cerintele standardului SA 8000:2014 referitor la responsabilitatea sociala).

Apavital SA asigura servicii de alimentare cu apa si de canalizare pentru aproximativ 500.000 de locuitori si peste 3.600 de agenti economici, administrand 80 de zone de operare din judetele Iasi si Neamt. Gradul de conectare a populatiei din mediul rural la sistemul de alimentare cu apa difera de la o localitate la alta in functie de mai multi factori, de exemplu localitatile cu un grad mai ridicat de dezvoltare economica prezinta un grad mai mare de conectare a populatiei la sistemul de alimentare cu apa potabila.

In cadrul societatii se deruleaza in aceasta perioada un Proiect regional de dezvoltare a infrastructurii de apa si apa uzata in judetul Iasi. In cadrul acestui proiect de investitii se vor realiza lucrari de infrastructura de alimentare cu apa potabila, colectare si epurare a apelor uzate in 29 de aglomerari urbane (reprezentand 113 localitati arondate la 41 de unitati teritorial administrative) din judetul Iasi. Implementarea acestui proiect va conduce la creșterii eficienței sistemului de distribuție a apei potabile si a sistemului de canalizare si de epurare a apei uzate în condiții de siguranță privind sănătatea populației și protecția mediului.

Al doilea studiu de caz se refera la stabilirea strategiei de dezvoltare locala durabila a comunei Belcesti pentru perioada 2019-2024. Strategia de dezvoltare durabila a comunei a fost stabilita dupa identificarea si evaluarea nevoilor si a potentialului de dezvoltare a zonei.

Au fost stabilite cinci obiectivele de dezvoltare locala, corelate cu strategia de dezvoltare sustenabila a comunei, respectiv:

- Constituirea unui mediu favorabil dezvoltarii economice si a agriculturii
- Reabilitarea, modernizarea infrastructurii de educatie, de sanatate si sociala
- Dezvoltarea potentialului turistic
- Asigurarea protectiei si calitatii mediului in vederea cresterii standardului de viata al locuitorilor
- Cresterea capacitatii administratiei publice locale de a implementa reforma administrativa si integrarea comunei in ansamblul regional

Pentru realizarea celor cinci obiective stabilite in Planul strategic, au fost stabilite o serie de proiecte prioritare pentru comuna Belcesti pentru care au fost identificate surse de finantare preconizate si s-au stabilit termene de realizare ale proiectelor respective. Realizarea obiectivelor propuse este în strânsă dependență cu sursele de finanțare nerambursabilă care pot fi atrase, deoarece bugetul local nu are capacitatea de a susține realizarea tuturor obiectivelor propuse.

Strategia de dezvoltare durabila a comunei Belcesti este evaluata anual prin intermediul rapoartelor de monitorizare. Pentru urmărirea eficienței obiectivelor stabilite in Planul strategic este nevoie de o monitorizare permanentă și de evaluarea rezultatelor activităților întreprinse. In functie de rezultatele evaluarii si monitorizarii si in acord cu modificarile legislative, Planul Strategic poate fi revizuit periodic astfel incat sa raspunda necesitatilor de dezvoltare durabila a comunei Belcesti.

In concluzie, pentru a putea fi asigurată dezvoltarea durabila a zonelor rurale trebuie identificate problemele socio-economice si pe cele de mediu in vederea stabilii pasilor care trebuie urmati deoarece relatiile care apar între problemele generale de dezvoltare a comunităților rurale și problemele de mediu sunt foarte complexe.